

גליון ר"צ
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על האישי לשרתם בתמינה

סיפורי חז"ל

צדיק מצרה נחלץ ויבא אחר תתתיו, עבד אחד הזקין והלבינו שערותיו, ומכיון שאיש לא רצה לקנותו שזקן הוא, הלך וצבע שערות ראשו וזקנו ונראה כבחור צעיר, בא לפני רבא ואמר לו קנה אותי לעבד כנעני, אמר לו רבא למה לי לקנותך, והלא יכול אני לפרנס עניי ישראל בכך שאתן להם לשרת אותי, ואני אשלם להם שכרם, שכך אמרו במשנה "ויהיו עניים בני ביתך". הלך העבד אל רב פפא בר שמואל והציע עצמו למכירה, הסכים רב פפא וקנה אותו, פעם אחת אמר לו, לך והבא לי מים לשתות, הלך העבד והוריד את הצבע מעל שערו וזקנו ונראו לבנים כמו שהיו לפני צביעתם, בא העבד אל רב פפא ואמר לו רְאָה שאני זקן יותר מאביך ואתה מבקש שאשרת אותך? עמד רב פפא וקרא "צדיק מצרה נחלץ" זה רבא "ויבא אחר תתתיו" זה אני.

(בבא מציעא ס' ע"ב)

פרשת השבוע

חלב, שנאמר "ולבן שינים מחלב" אל תיקרי "לבן שינים" אלא ליבון שינים (כתובות קי"א) מסופר על ה"סבא" מסלבודקא הגאון רבי נתן צבי פינקל זיע"א שהסביר כך גמרא זו: נצייר לעצמינו איזה הנאה גורם אדם לחבירו בשעה שהוא משקהו חלב, ובפרט בזמן שחבירו מעולף מצמאון או קופא מקור, והלה בא ומשקה אותו חלב חם ומרוה, ויותר מזה אם נראה אדם שכד חלב על שכמו, ומחזור מידי יום ביומו על בתי עניים וחולים, ומשקה אותם בכוס חלב, כמה נעריך את האדם הזה, ובאיזה תוארים של טוב ומטיב נכתיר אותו? והנה באים חז"ל ומגלים לנו, שבלא טירחה יתירה, יש לכל אדם היכולת לגמול חסד עם הבריות במידה יותר גדולה מזו, בכך שיחייך ויראה להם פנים מסבירות מאירות ושמחות, ומתוך כך נראות שינוי הלבנות. וחסד זה גדולה במעלתה ממשקהו חלב.

עד כי יבוא שילה (מ"ט - י) מסופר על חבורת אפיקורסים שישבה ולגלגה על אמונת ביאת המשיח. שמע הרה"ק מבילגוריא זיע"א את שיחתם ופנה אליהם ואמר, אספר לכם סיפור: פעם קרא השועל אל הציפור שבראש האילן בואי רדי נא אלי, סירבה הציפור ואמרה, בוודאי רעב אתה שועל ערום. אמר לה השועל, כלום לא שמעת שהמשיח כבר הגיע וגר זאב עם כבש? לפתע נשמעה נביחת כלבי ציידים, נבהל השועל והחל לברוח. מה לך בורח? שאלה הציפור, הלא משיח כבר בא. כן, קרא השועל, הבעיה היא שהכלבים אינם מאמינים בביאת המשיח.

חכלילי עינים מייז ולבן שינים

מחלב (מ"ט י"ב)

אמר רבי יוחנן, טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:25 ת"א: 5:26 ר"ת: 6:02

ויחי

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:09 ת"א: 4:23

שואב המים הנסתר

מעשה בשואב המים שבעיירה מסוימת שנקרא בשם ר' יעקב. הוא היה יהודי צנוע ונעים הליכות. הכל אהבוהו וחיבבוהו, שכן בעל לב טוב ובעל חסד היה, שואב המים, ר' יעקב. סדר יומו היה קבוע. מידי יום היה משכים קום עם שחר, לומד שיעור קבוע בתורה והלכה, מתפלל תפילת שחרית בניגון ובנעימה, ולאחר כל זאת היה שואב המים מתפנה לעבודת יומו. הוא היה יוצא יום-יום אל מחוץ לעיר, ממלא את חביות המים מן הנהר ומחלק את המים ללקוחותיו ביושר ובאמונה. כסף רב לא השתכר מעבודה זו, אך מעולם לא התלונן. מסתפק במועט היה ר' יעקב ושמח בחלקו ובכל אשר לו. הבריות רחשו לו כבוד. כאדם ישר, שעמל על פרנסתו, וכיהודי יודע ספר.

על כן, רבה הייתה ההפתעה כאשר ביום מן הימים החל ר' יעקב שואב המים להתהלך ברחוב, קופסת מתכת בידו אשר שימשה כקופת צדקה והוא מקבץ נדבות. בתחילה חשבו האנשים שזהו מעשה חד-פעמי. אולי הוא חייב לפרוע איזה חוב מעיק? או שמא מצבו דחוק זמנית? אך עם הזמן נוכחו, שעיסוק חדש זה היה לתופעה קבועה. בשעות הפנויות ממלאכת שאיבת-המים, היה ר' יעקב עוסק באיסוף תרומות וקבוצ נדבות למטרה בלתי נודעת. עם הזמן החלו הבריות לרנן אחריו: "מה הוא עושה בכסף?", "מדוע אין הוא יכול להסתפק בשכרו משאיבת-המים?" היו מן התושבים שהביעו בקול רם את זעמם על שואב-המים המבקש להתעשר על חשבון הצבור. השמועות והרינונים הגיעו גם אל רב העיירה.

לא חלף זמן רב ור' יעקב קיבל לביתו הזמנה, ובה הוא מתבקש לסור לביתו של הרב. בביתו של הרב, התקבל ר' יעקב שואב המים בנועם ובחביבות. הרב החל להתעניין בשלזו ולשאלו על מצבו ועל ענייניו. ר' יעקב הבין מיד את מטרת השיחה וענה בקצרה: "הפרנסה אכן אינה ברוח", אמר לרב, "אך כהרגלי, ב"ה מסתפק במה שיש. ומודה לה' הטוב יום יום". הרב הופתע מתשובתו. הוא סבר שר' יעקב יספר על קשיים כלכליים ועל בעיות פרנסה, ולהפתעתו, הנה הוא שמח וטוב-לבב כבימים ימימה, ואין בפיו כל טרוניה. מבלי כל שליטה פרצה

השאלה מפיו מאליה: "מדוע, אם כן, הינך מקבץ נדבות בשוק?" דממה מתוחה השתררה בחדר. ר' יעקב לא זע ולא נע. הוא עמד דומם והרכין את ראשו, קפץ את שפתיו והחריש. הרב עודדו: "אינך צריך לחשוש, ר' יעקב בני. יכול אתה לספר כל שבליבך, ואשתדל לעזור לך". אך גם דברים אלו לא הועילו. ר' יעקב שתק כדג ולא היה מוכן לפצות את פיו.

הרב ניסה שוב ושוב לדובב את בן שיחו ולשדלו בדברים על מנת שיספר לו את פשר עיסוקו החדש כקבצן - אך לשווא. שתיקה זו התפרשה כהודאה באי הצדק. הייתה לרב הרגשה, שר' יעקב עצמו חש עתה, שמלאכת הקבצנות לא הייתה הוגנת, ועל כן הוא נמנע מלהשיב. הוא לא רצה להכביד עליו ורק ביקשו לחדול ממלאכה זו. תגובתו של ר' יעקב הייתה שוב שתיקה מוחלטת. כשראה הרב כי הוא אינו נענה בחיוב, חזר על בקשתו, הפעם ביתר תקיפות. ר' יעקב הבין שאין הוא יכול להמשיך בשתיקתו ובשמירת סודו, ומלמל: "אי אפשר. לא אוכל להבטיח זאת שאפסיק את איסוף הצדקה". תמיהתו של הרב הלכה וגברה, ועימה גם החלה סבלנותו פוקעת. הן לא נשמע כדבר הזה. הרב שואל ואין משיבים לו, דורש ואין נענים, מתעניין ואין משתפים פעולה. הוא פנה אל ר' יעקב בחריפות: "כך אין הדבר יכול להמשיך. או שתסביר לי לשם מה הינך מקבץ נדבות, או שתחדל מכך מיד!".

דלת חדרו של הרב נפתחה בפתאומיות, שעה בה היו דנים הרב ושואב המים במלאכת הקבצנות. בפתח נראה משה הנגיד, אחד מעשירי העיר. הוא נראה נתון בהתרגשות עזה. והתפרץ בדבריו לכיוון הרב: "רבי!", קרא כשכולו רועד מהתרגשות, "ר' יעקב זה צדיק הוא, צדיק נסתר!". משה הנגיד שאף אויר מלוא ריאותיו והחל להתנצל על התפרצותו הפתאומית. "המתנתי בחוץ כדי לשוחח עם הרב בעניין מסוים. ישבתי קרוב לדלת ובחוצפתי הרבה האזנתי לשיחה ושמעתי את הדברים. הרגשתי כי חייב אני להתערב בשיחה. אין בפי מילים לתאר את גדלותו של ר' יעקב היקר". עתה הוא הפנה מבטו אל ר' יעקב: "אין לך מה להסתיר, ר' יעקב. ספר לרב הכל, ספר לו". דמעות בצבצו בעיני הנגיד, הוא פרץ בבכי חרישי, יצא מהחדר, וסגר אחריו את הדלת.

משל ונמשל

מה נעשה בבוא הזמן

משל לעשיר אחד שהיה מהלך ברחובה של עיר, ופגש באדם פלוני עני ממכריו, אמר לו הלה במטותא ממך עשה עמדי חסד והלווה לי אלף רובלים, אומר לו העשיר הכיצד אעמוד ואתן לך כסף רב כל כך, הייתכן לתת לך הכל ולעניים אחרים לא אתן כלום? הן במקום לתת לך את כל האלף, יכול אני לתת הלוואות של מאה לעשרה אנשים ולסייע ידי כולם. פותח העני ושופך לפניו מרי שיחו: כבודו הלא מכיר אותי ויודע שלפנים גם אני עשיר הייתי, אלא שירדתי מנכסי ועתה נצרך אני לעזרת אחרים, אם כבודו יתן לי הלוואה זו שביקשתי, הרי זה מעמידני ממש על רגלי, ואפשר ואוכל לחזור למעמדי שהיה לי לפנים, שכן עסק הגון נודמן לי ולכך אני זקוק לכסף זה. אי הכי שאני, חשב בלבו העשיר, אם אפשר בהלוואה זו להעמידו על רגליו, כדאי הוא וראוי שאתן לו את הסכום המבוקש. ברם אותו עני לקח את הכסף ולא עשה בו כלום, צררו בצרור והטמינו במגירת השולחן ונשאר קבצן כשהיה, משהגיע מועד הפירעון הוציא העני את צרור הכסף והחזירו לעשיר כמות שהוא, נתן העשיר עיניו בשטרות והבחין מיד כי אלה הם אותם שטרות ממש שנתן לו בהלוואה אף מונחים היו זה על גבי זה באותו סדר, נתכעס העשיר ואמר: הכיצד לקחת ממני סכום גדול כזה? באמתלא שאתה זקוק לו כדי לעשות בו סחורה, ולבסוף מונח היה אצלך כאבן שאין לה הופכין ולא השתמשת בו כלל, הרי יכולתי לסייע בו ידיהם של עשרה נצרכים, היאך מלאך לבך לעשות דבר כזה?

הנמשל: השם יתברך נפח בקרבנו נשמת חיים סגולת יקר שאין ערוך לה, שהודות לה אנו יכולים לעשות עסק בעולם הזה ללמוד תורה ולקיים מצוותיה, ואילו אנו ברוב סכלותנו מניחים לסגולה זו בקרן זוית, ואיננו משתמשים בה כלל, מה נעשה איפוא בבוא הזמן ונידרש להחזיר את האוצר לבעל הפקדון, והוא יראה שחפץ יקר זה שנתן לנו לא הפקנו ממנו כל תועלת, מה תשובה נשיב לבעל הפקדון בבוא יום הפרעון?

(הגה"ק "חפץ חיים" זיע"א)

עתה לאחר שקיבל את רשותו של משה הנגיד, הייתה לו האפשרות לספר. פתח ר' יעקב את סגור ליבו וסיפר: ר' משה הנגיד הינו אחד מלקוחותי הקבועים, במשך כל השנים היו ובני-ביתו משלמים את שכרי עבור שאיבת המים בו במקום. לפני כמה חודשים קרא לי ר' משה וביקש שאסכים לקבל את הכסף בסוף החודש, הסכמתי. פעם או פעמיים הוא אכן שילם את שכרי בסוף החודש, ולאחר מכן חדל לשלם. בוקר אחד, כשדפקתי בדלת ביתו ובידי כד המים, פתחה אשתו את הדלת. בעלה לא היה בבית והיא נצלה את ההודמנות כדי לספר לי את האמת על סיבת אי-התשלום. רק התנתה שלא אספר זאת לאיש. היא גילתה בפני, כי העסק המשגשג שבבעלותם הדרדר, והם ירדו מנכסיהם. מעתה אינם אלא עניים מרודים, אך הם מנסים בכל כוחם למנוע את פרסום הדבר. סיפורה נגע ללבי, המשיך ר' יעקב בדבריו, כשהרב ישוב המום על כיסאו. החלטתי לעזור למשפחה זו ככל יכולתי ולמנוע ממנה חרפה. כך התחלתי לאסוף תרומות, ואותן מסרתי לגברת הבית, תוך השתדלות שהדבר לא יוודע לאיש. אני מודע ללעגם של בני העיירה הבזים לי על שאני מקבץ נדבות. אך אינני מתפעל מהם כלל וכלל. אני נחוש בדעתי להוסיף לתמוך במשפחתו של משה, עד שירווח לו. ר' יעקב סיים את סיפורו והשפיל את עיניו. ימחל-נא לי כבוד הרב, אמר בהכנעה, אך לא יכולתי להבטיח לו שאפסיק ממנהגי זה מחד, ומאידך לא יכולתי לספר לרב מבלי הסכמת הגביר, שכן הבטחתי לא לגלות את הסוד.

הרב לא יכול היה להשתלט על רגשותיו ועל סערת רוחו. שואב המים שישב מולו מבויש ונכלם, ונחשב עד לפני רגע כקבצן חוצפן, לבש עתה בעיניו דמות אצילית של צדיק בעל נשמה נעלית, של בעל צדקה וחסד לשמה. אני צריך לבקש את סליחתך, ר' יעקב יקירי, אמר לו הרב, הלוואי שירבו כמותך בישראל, אשריך עלה והצלח, ואף הנני מוסיף מעתה את המלצתי עבור מעשי הצדקה והחסד שלך.

צ'ין אדם לחברו

לשמח נפש נבאה

בין תלמידיו שבויילנא נמנה אברך אחד שהגה"ק רבי ישראל סלנטר זיע"א הכתיר אותו בתואר עילוי. אחרי נישואיו התחיל בעסקים, ובשעותיו הפנויות היה בא לבית מדרשו של ר' ישראל להתפלפל עם התלמידים. באחת התקופות נתערערו עסקיו ונפשו היתה מרה עליו. פעם בא לבית המדרש ושאל קושיה חמורה, התלמידים לא ידעו לתרצה. כשבא ר' ישראל הציעו לפניו את הקושיה הזאת, ר' ישראל כאילו השתומם מאד מחריפותה וגם הוא לא תירץ אותה. כשהלך אותו אברך, אמר ר' ישראל, ידעתי שרוחו נבאה עליו, ומצאתי הזדמנות לשמח את לבו ולהניח את דעתו, שיחשוב שמידת חריפותו כה גדולה עד שגם אני אין בכוחי לפרק את קושיותיו.

מחול לך מחול לך

מסופר על הגאון רבי יהודה צדקה זיע"א ראש ישיבת פורת יוסף, שפעם בא לפניו איש חשוך ילדים והפציר בו שיברכו בבנים, אבל הוא השתמש והעיר לאותו אדם, שאינו כדאי לדחוק את השעה, וכפי שאמרו רבותינו (ברכות ס"ד) כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו. לאחר מכן היכהו לבבו אולי פגע ברגשות הזולת וציער אותו, ויחפש אחריו לפייסו בדברים ולבקש בהכנעה את סליחתו, ולא הירפה מן האיש

עד שהגיד לו בפה מלא מחול לך מחול לך.

אהבת ישראל

נוהג היה הרה"ק ה"אהבת ישראל" מויזניץ זיע"א להשתדל עבור יהודים המטים ליפול ולהקימם על רגליהם. סיפר יהודי לא דתי לשעבר, שלא הכיר את הרבי כלל, כל שנה הייתי נוסע לשם ריפוי לעיר המרפא קרלסבד בה שהה גם הרבי מויזניץ, אך אף פעם לא נכנסתי אליו. באחד הימים קיבלתי מביתי מברק המבשר לי, כי נפתח נגדי משפט חמור, ואני צפוי למאסר למשך שנים רבות, כדי לקדם את פני הרעה, צריכים לשכור עורכי דין טובים הדורשים סכום עצום, אותו יש להמציא להם תוך שבועיים. הסתובבתי אובד עצות וחשבתי שהגיע הקץ לחיי. חברי יעץ לי להכנס לרבי, סירבתי, ולבסוף בלית ברירה נכנסתי אל הרבי. מתון מרירתי פרצתי בכבי וסיפרתי לו מצרתי. נתן לי הרבי את הסכום בהלואה, על אף שלא הכירני מעולם. בירך אותי שאזכה במשפט וכך היה. עברו מספר חודשים חזרתי ופרעתי כל חובי, רציני להודות לרבי אולם הוא דחני ואמר, הרי ה' יתברך עזרני ונתן לי ממון כדי לעזור ליהודים. מרוב התפעלות מטוהר מדותיו של הרבי, שניתי אורח חיי, והתחלתי לשמור שבת ולקיים מצוות כמו שהתנהג סבי, על אף שאבי כבר לא הלך בדרך זו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ב טבת

הרה"ק רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק ב"ר יצחק (אור פני משה - תקס"ו)
הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים ב"ר יהודה לייב (תשי"ד)

יום ראשון י"ג טבת

הרה"ק רבי משה מלעלוב ב"ר דוד (תרי"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מווישאווה ב"ר ישראל מויזניץ (תש"א)

יום שלישי ט"ו טבת

הרה"ק רבי רפאל מבראשיד ב"ר יעקב יעקיל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ז)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום חמישי י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)
הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא תקס"ו)

יום שישי י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א - תשפ"א)
רב מרשיא בר פקוד (ד"א - תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

הרה"ק רבי אלימלך מרידניק ב"ר מנחם ישכר בער (תר"ט)

הרה"ק רבי משה מקאריסטוב ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרכ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניצ'ין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרסם יוסף הר"ם" על המצוות.

הדחת כלים בשבת (ג')

א) אם אין לו כלים אחרים נקיים, רק כלים יקרי ערך, שאינו משתמש בהם רק במקרים מיוחדים, מותר לו להדיח הכלים המלוכלכים. (שו"ת בצל החכמה ח"ד סימן ק"ל)

ב) אין להדיח כלים המיוחדים לשימוש בשבת, לצורך שבת הבאה. (תהילה לדוד סימן ש"ב ס"ק י')

ג) אם נתרבה כלים מלוכלכים שמאוסים עליו, ומדיח אותם כדי שהבית יהיה נאה יותר לכבוד שבת, מותר אף שאין צריך אותם להשתמשות. (שו"ת מהרש"ג סימן ס"א)

ד) מותר לשרות כלים במים אחר הוצאת התבשיל ממנו, כדי שלא ידבק שארית המאכל בדופני הכלי, אבל אם כבר נדבק שארית המאכל בדופני הכלי, אסור לשרות הכלי במים בשבת. (שו"ת מחזה אליהו סימן נ"ה)

נדבת

הרה"צ ר' חיים מרדכי ראזענבוים שליט"א
לע"נ הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא
ב"ר איתמר זיע"א
נלב"ע ט"ו טבת. תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז